N°. 262. 1837.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Zaturdag 4 November.

PUBLICATIE

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der STAD BREDA, brengen bij deze ter kennis van ingezetenen, dat, volgens bepaling van Z. Exc. den Heere Generaal der Infanterie, Gouverneur dezer Vesting, te rekenen van maandag den 6den November aanstaande, de poorten dezer Vesting zullen worden geopend, des morgens ten zes ure en gesloten des avonds mede ten zes ure; zullende de Damboomen gelijktijdig met de Poorten worden geopend, doch een half uur vroeger dan deze worden gesloten.

BREDA, den 3den November 1837.

DE ROY, Vt.
Ter ordonnantie van dezelven,
De Secretaris der Stad,
H. W. SCHAUIKES.

Frankrijk.

PARIJS, den 1sten November.

Het ministerieel avondblad behelst het berigt, dat het gouvernement gisteren tijdingen uit Bona van den 25sten ontvangen heeft, doch dat met deze ook nog niet medegekomen zijn de ontbrekende rapporten van den generaal *Vallée*. Algemeen wekt het bevreemding, dat deze rapporten zoolang uitblijven. Het schijnt dat het gouvernement de noodzakelijkheid heeft ingezien, om ter voorkoming der aanmerkingen van achterhoudendheid, als of het de gezegde rapporten terug hield, bovengemeld onbeduidend berigt te doen plaatsen. Als eenige reden dier vertraging wordt nu opgegeven het slechte weder, waardoor men zelfs meent dat de weg tusschen Constantine en Bona onbruikbaar en afgesneden zal zijn.

— Men zegt, dat de hertog van *Nemours* uitvoerige brieven over het behoud van Constantine geschreven heeft.

— Voor zoover men vooruit kan berekenen zal de aanstaande zitting der wetgevende kamer weinig van die tooneelen opleveren waarbij de staatkundige hartstogten der partijen als op eene kampplaats hunne krachten ontwikkelen. Reeds heeft het ministerie genoeg doen blijken, dat het voornemens is deze zitting geheel te doen strekken in het materieel belang der natie. Sedert verscheidene maanden heeft men een aanzienlijk getal ontwerpen van plaatselijk belang in gereedheid gebragt, welke waarschijnlijk al spoedig na de opening der zitting zullen worden aangeboden. Het zal dan van de afgevaardigden afhangen om die ontwerpen niet te laten rusten, tot het naderend einde der zitting hen noodzaakt dezelve ter zij de te leggen en met groote kaart de budgetten af te handelen. Onder de gezegde aan te bieden ontwerpen zullen vooral die van de ijzeren spoorwegen talrijk zijn. Het ministerie geeft van zijnen kant te kennen, dat het al het mogelijke zal doen, om de voornaamste dezer ontwerpen door de kamers te doen aannemen. Maar de groote vraag wegens de al of niet deelneming des gouvernements in de werken van openbaar nut blijft nog te beslissen. Dienaangaande heeft het bestuur nog niet verklaard, en het is zeer waarschijnlijk dat de kamer zich zeer veel zal laten gelegen liggen. Volgens sommigen zou het ministerie in zich de zaak onzijdig houden, maar elk lid van den raad als gedeputeerde, naar zijn personeel gevoelen, zich uitlaten.

De *Constitutionnel*, welk blad in de laatste dagen bepaald het organ van den heer *Thiers* schijnt te zijn geworden, verklaart heden dat de gewezen minister zich bijna overal aan de aanbiedingen uit kiezersplaatsen hem gedaan, onttrokken heeft, om het verwijt te ontgaan, als of hij er op stond op vele plaatsen gelijktijdig te worden gekozen.

— Voor eenige dagen liep de spraak van de demissie van den heer *de Delessert*, als prefekt van politie, en dat hij vervangen zou worden door iemand die reeds lang deze betrekking had bekleed. Thans verzekert men dat de Koning zich tegen de nieuwe keus had verklaard omdat te kennen geving dat hij tot geen ambtenaar verlangde iemand die in eenen nacht 25,000 fr. met het spel verloor.

— Uit Toulon schrijft men van den 27sten, dat den vorigen avond eene telegraphische depeche het bevel overgebragt had, dat de stoomboot *Cerberus* onmiddellijk met belangrijke depeches naar Algiers, Bugia en Bona moest vertrekken. De regimenten troepen die ingescheept zouden worden hadden het bepaald bevel daartoe nog niet bekomen. Men hield al de stoombooten die ter reede lagen, steeds ter beschikking gereed, voor de bevelen die door den telegraaf mogten worden overgebragt.

Voorts schrijft men uit Toulon van den 27sten:

» Men wil heden weten dat de prins *van Joinville* zijne ondernomene reis aan boord der *Hercules*, onder bevel van den scheepskapitein *Casy*, niet zal vervolgen. Het eskader van den schout-bij-nacht *Lalande*, moet thans, na de inneming van Constantine, de vaarwateren van Tunis verlaten; de *Hercules* zal zich, naar de jongste brieven melden, bij hetzelve voegen, en de vereenigde scheepsmagt zich nogmaals op de kusten van Napels en Sicilie vertoonen.

« Voor het overige verkeert men in de vaste overtuiging, dat de jongste verschijning van den schout-bij-nacht *Lalande* te Napels wel met der daad een staatkundig oogmerk had. Wij weten niet stellig van welken aard de verdeeldheden zijn, die tusschen de Fransche en Napelsche gouvernementen gerezen schijnen. Naar het zeggen van sommige personen, zou het ter zake van de spaansche aangelegenheden zijn; ons gouvernement zou op eene krachtige wijs tegen het gedrag van den koning van Napels hebben geprotesteerd. Zeker toch is het, dat de italiaansche staten don *Carlos* krijgs- en levensvoorraad, geld en manschappen toezenden."

Naar berigten uit Genua afkomstig zou aan de expeditie welke men daar voor don *Carlos* uitrustte, voor het oogenblik geen gevolg gegeven worden. Slechts een klein vaartuig was in den laatsten tijd naar de spaansche kust afgezonden. Hetzelve was, uithoofde van het gevaar dat het door de fransche kruisers mogt genomen worden, tegen 40 pCt. verzekerd. Zoo men wil zou don *Carlos* reeds 6 à 700,000 kroonen aan den koning van Sardinien verschuldigd zijn.

— Het gouvernement heeft de volgende telegraphische depeche bekend gemaakt, onder dagteekening van 27 October:

» *Espartero* kondigt aan, dat hij, na don *Carlos* den 15den op Quitanar te hebben teruggeworpen, den 16den op Salas zal trekken, ten einde *Zariategay* te beletten van zich met hem te vereenigen; dat hij verder op Montes de Oca zal trekken, en, aan *Lorenzo* de verdere vervolging opdragende, teruggekomen, zal op het spoor van don *Carlos*, die zich op den Ebro rigtte.

» Uit Logrono schrijft men van den 21sten, dat *Zariategay* den vorigen dag te Revenga den Ebro was overgetrokken en *Lorenzo* den 19den te Balovada was. Don *Carlos* bevond zich denzelfden dag te Santa Ines, door *Espartero* gevolgd. Deze bijzonderheden worden door deserteurs bevestigd.

» *Cabrera* had zijne geheele magt te Ares vereenigd, ten einde *Oraa* tegen te houden, die den 20sten te Castellon de la Plana stond, zich bezig houdende met de vereeniging zijner artillerie, om het beleg voor Cantavieja te kunnen slaan."

Gelijk het *Journal des Débats* opmerkt, behelst deze depeche niets aangaande de bewegingen der beide partijen, dan hetgeen men reeds sedert twee en drie dagen uit bijzondere berigten wist, terwijl zij ook niets meldt waaruit het jongst verblijf van don *Carlos* kan opgemaakt worden. Van elders wordt de opmerking gemaakt, dat deze depeche wel tot de zonderlingste behoort die nog werden medegedeeld. De plaats waar dezelve opgemaakt en naar herwaarts gezonden is, wordt niet eens vermeld, ... het zijn, om de daarin voorkomende opgaven ... overeen te brengen, terwijl *Espartero* in dezelve niet alleen meldt wat hij gedaan heeft, maar, op den aanmatigenden toon die hem eigen is, ook aankondigt wat hij doen zal.

— In de bijzondere brieven uit Bayonne van den 28sten wordt als officieel het berigt gegeven, dat don *Carlos* den 24sten den Ebro, door de Encartaciones, nabij Traspaderna, overgetrokken is. — In brieven uit Tolosa, te Bayonne ontvangen, wordt gemeld dat de karlisten de gemeenschap met Frankrijk wederom hadden afgesneden. Zij waren meester van de linie van Valcarlos en van de valleijen, en hadden zich eene vrije gemeenschap met Arragon opengehouden.

Ofschoon uit Bayonne gesproken wordt van de afsnijding der gemeenschap met Frankrijk, heeft men heden toch berigten uit Madrid, gaande tot den 23sten. In de hoofdstad was de worsteling ter zake der herkiezingen van eenige afgevaardigden en senateurs op nieuw begonnen en hadden weder tot ergerlijke tooneelen geleid, te meer daar zij des zondags en nog wel in de [illegible] plaats hadden. Zoo men zeide was de nieuwe [illegible] voornemens zijne demissie te geven, daar hij geene mogelijkheid zag om het verwarde finantieel beheer te leiden, en in de geweldige deficitten te voorzien. De vrienden van den gewezen minister *P. Pizarro* deden hun best, om dezen gewezen minister wederom in het bestuur te brengen.

Van het portugeesche legioen, waarvan men sedert lang niet gehoord heeft, werd gezegd, dat het naar Estramadura zou trekken, om de insurgenten in die streken te bestrijden.

— Heden is er, uit hoofde van den Allerheiligen-dag, geen beurs gehouden.

Duitschland.

FRANKFORT den 30sten October.

Omtrent de reis van Z. M. den Keizer van Rusland naar Circassie, wordt door St. Petersburgsche bladen het volgende medegedeeld:

» Z. M. de Keizer en Z. K. H. de Grootvorst troonsopvolger kwamen den 3den October des morgens ten 9 ure gelukkig ter reede van Gelendschik aan. Bij het verschijnen der stoomboot, waarvan de Keizerlijke standaart woei, verkondigde het gebulder van het geschut uit de vesting, uit het kamp, en van de ter reede liggende oorlogschepen deze heugelijke gebeurtenis. Ten 11 ure stapte Z. M. met den Grootvorst aan wal, en werd aldaar door den luitenant-generaal *Weljaminoff*, diens staf, en het geheele korps troepen met zigtbare vreugde ontvangen. De Keizer betuigde aan allen, generaals, officieren en soldaten, zijnen dank voor hun uitstekend en dapper gedrag, bezigtigde daarna de vesting in alle hare deelen, begaf zich in het hospitaal, alwaar hij in persoon onder de gekwetste krijgslieden ordeteekenen uitdeelde, en bezocht eindelijk den generaal *Stetben*, die in het laatste gevecht gewond was. Na den afloop der wapenschouwing wilde Z. M. naar de stoomboot terug keeren, maar werd door den hevigen wind daarin verhinderd en dus genoodzaakt den nacht te Gelendschik door te brengen. Eerst den volgenden dag ten 5 ure na den middag begaf dezelve zich weder aan boord. Den 5den October na den middag werd het anker geligt, en ten 11 ure des avonds kwam Z. M. behouden te Anapa aan. Den 6den gingen de Vorstelijke reizigers aldaar aan wal, namen de vesting, het hospitaal, en de aldaar staande troepen in oogenschouw, en betuigden over alles hunne tevredenheid; ten twaalf ure zetteden zij de reis voort, en kwamen den eigen dag ten 4 ure na den middag te Kertsch (in de Krim) aan."

— Ofschoon eenige leden der Bondsvergadering van hier vertrokken zijn, houdt die vergadering steeds bijeenkomsten, welke meestal zeer lang duren. Van de groote Duitsche hoven komen ook dikwijls koeriers hieraan, zoodat het schijnt, dat bij de genoemde vergadering belangrijke zaken in beraadslaging zijn. Het gerucht wil, dat, onder anderen, gehandeld wordt over een plan, om Rastadt tot eene bondsvesting te maken. Aan het vertrek van den graaf *von Münch-Bellinghausen* naar Weenen schijnt nog niet gedacht te worden.

— De aristokratische partij in het kanton Bern, welke, sedert zij van het bewind verdreven is, geen aandeel heeft genomen aan de verkiezingen voor leden der bestuurders, doet zich ditmaal in dat opzigt weder gelden. Men verwacht van deze poging voor s'hands geen ander gevolg, dan dat dezelve welligt tot eene toenadering der partijen zal leiden, welke in het algemeen belang sedert lang gewenscht wordt.

— Te Zurich is dezer dagen eene bijeenkomst gehouden van personen uit verschillende Zwitsersche kantons, om zich te beraden over het aanleggen van ijzeren spoorwegen. Men heeft besloten tot het aanleggen van zoodanigen weg tusschen Bazel en Zurich, en te dien einde eene voorloopige commissie benoemd, die belast is met het ontwerpen van statuten voor eene nader op te rigten maatschappij en met het verzamelen van inschrijvingen ten beloope van 10 millioen franken.

— Uit Kassel wordt gemeld, dat thans ook de tweede post van den voormaligen minister *von Hassenpflug*, de portefeuille van justitie, is bekleed geworden, en wel door den raad van het hoog geregtshof *von Mückeldey*.

— Sir *Robert Peel* is den 26sten te Augsburg aangekomen, voornemens om over Stuttgart, Karlsruhe naar Engeland terug te keeren, ten einde bij de aanstaande opening van het parlement tegenwoordig te zijn.

— Van de italiaansche grenzen wordt in de *Augsburgsche Zeitung* het door dit zelfde blad vroeger voorkomend berigt, dat de Sardinische regering door onlangs genomene maatregelen, de protestanten in hunne burgelijke regten had te kort gedaan, wedersproken.

— Uit Napels schrijft men van den 17den October, dat de stad dagelijks weder aan levendigheid won. Sedert de weg naar Rome opengesteld was, zag men daar eene groot getal reizigers komen. Met elke stoomboot kwamen ook weder een getal van 50 tot 100 pasagiers in de stad aan. De regering scheen wel gezind om de quarantaine-maatregelen geheel op te heffen, maar dewijl de fransche, sardinische en toskaansche besturen daarmede volhielden, wilde zij ook de eerste niet zijn die haar afschafte. — Den 16den was voor de eerste maal de naamdag der koningin met luister gevierd.

— Te Weenen waren den 23sten October genoteerd: 5 pCt. Met. 105½; 4 pCt. 100; 3 pCt. 78¾; Bankactien 1395½.

Nederlanden.

BREDA den 3den November.

Uit 's Gravenhage schrijft men van den 2den November:

» Heden heeft H. K. K. H. de prinses van *Oranje*, alsmede HH. KK. HH. de prinsessen *Frederik* der Nederlanden en *Albert* van Pruissen, eene openbare audientie verleend aan de heeren en dames, die Hoogstdezelven hunne deelneming wenschten te betuigen in het smartelijk verlies dat HH. KK. HH. en geheel het koninklijk gezin, ten gevolge van het overlijden van H. M. de Koningin, hebben geleden. Het getal personen, die ter audientie tegenwoordig waren, was niet onbeduidend en niet minder aanzienlijk dan laatstleden Maandag op de audientie, die door Z. M. en de Prinsen gegeven is."

— Men schrijft uit Augsburg van den 28sten October:

» Z. K. H. de Erfprins *Willem van Oranje* is gisteren middag over Innsbruck uit Italie komende, alhier gearriveerd en heeft zijn intrek in het hotel *de drie Mooren* genomen. Z. K. H. zou heden namiddag, over Wurzburg en Frankfort, de terugreis naar 's Gravenhage aannemen."

— Bij dispositie van het departement van binnenlandsche zaken, van den 28sten Augustus ll., n°. 28, is aan den heer *J. J. Marren*, heelmeester te Utrecht, wegens het ten tweedemale, met gelukkig gevolg verrigten der keizerssnede, de hooge belangstelling medegedeeld, waarmede Zijne Majesteit den ijver en de bekwaamheid van den kunstoefenaar in het onderwerpelijk geval heeft opgemerkt.

— Van den Helder schrijft men, van den 1sten dezer:

» Op den 30sten October jl., bij landwaartswaaijenden wind weder, staken *Martinus Stijl* en *Frederik Bethlehem*, beide varensgezellen, in den namiddag omstreeks half twee ure, met eene jol van wal, met het voornemen om aan een binnenzeilend kofschip hunne dienst aan te bieden, doch in de nabijheid van het vaartuig gekomen, werd hun van hetzelve toegeroepen, dat er geene adsistentie noodig was; de wind was intusschen vrij hevig geworden, het water zeer hol en de stroom tegen, door welke omstandigheden de twee varensgezellen buiten de mogelijkheid geraakten, om, zelfs met de grootste inspanning van krachten, den wal weder te bereiken; hun bleef alzoo niets anders over dan zich op Gods genade te laten drijven; de jol werd alsnu, ondanks alle aangewende pogingen, door den meer en meer toenemenden harden wind en de hooggaande zeeën over de zoogenaamde Laan, tot op eenen geringen afstand van de Haaks voortgedreven, zoodat zij nu elk oogenblik konden verwachten in de branding hun graf te zullen vinden, daar hunne krachten te kort schoten, om zich-zelve uit dezen allergevaarlijksten toestand te kunnen redden.

Van dit akelig schouwspel was een aantal lieden, die zich op de kust bevonden, en voor welker gezigt de jol soms een' geheelen tijd door de hooggaande zeeën onzigtbaar was, ooggetuigen; onder deze bevonden zich de sloepschipper *J. Dito* en de bootsgezellen *J. Buite*, *A. Bontes*, *C. Bins*, *J. Kerremans*, *J. B. Stalz* en *J. Schendelaar*, die, ongeacht het gevaarlijke der onderneming, daar stroom en wind tot het bereiken van hun doel hoe langer hoe meer ongunstig werden, door menschlievendheid gedreven, het kloekmoedig en stout bestaan hadden, om met eene Groenlandsche sloep zoo mogelijk de twee bootsgezellen te bereiken; in welk edel doel zij na een uur onvermoeid roeijens het geluk

hadden te slagen; terwijl zij verder de voldoening mogten ondervinden om de beide aan den dood ontrukte personen in hunne sloep over te nemen en, gezamenlijk, na andermaal in veel gevaar verkeerd en alle krachten ingespannen te hebben, des middags ten vijf ure behouden weder te keeren."

— De belgische vertegenwoordigers hebben in hunne zitting van den 31sten ll. met eene meerderheid van 39 tegen 33 stemmen het amendement aangenomen, waarover reeds in de vorige zitting was gestemd, houdende dat met 1 Januarij 1839 het verbod op den invoer van fransche lakens en kasimieren zal opgeheven worden. Men kan dit als een' eersten stap aanmerken van de afschaffing van het verbodstelsel, en als eene nieuwe begunstiging der fransche nijverheid, ten koste der nationale belangen.

— De belgische senaat is tegen den 8sten opgeroepen.

— De kiezers van Mons hebben tot lid der vertegenwoordiging, ter vervanging van den kolonel *de Puydt*, die zijne demissie genomen heeft, gekozen heer *Lecreps*, een grondeigenaar te Jemmapes, [illegible]

— Ter Antwerpsche beurs van gisteren (2 *November*) was de fondsnotering: Belg. 5 pCt. $101\frac{5}{8}$; 4 pCt. $92\frac{3}{4}$; O. Met. $104\frac{5}{8}$; Sp. Ardoin 20; Diff. $6\frac{5}{8}$; Nap. renten $92\frac{1}{2}$; B. Tavoliere $44\frac{3}{4}$; Sicilie $90\frac{1}{2}$; Rom. L. $100\frac{5}{8}$; Certif. te Antw. 98; Braz. $86\frac{3}{4}$. — Wisselkoers op Amst. en Rott. $\frac{1}{4}$ pCt. pr.

De Londensche berigten tot den 31sten ll., houden het berigt, dat het hof den rouw voor drie weken had aangenomen, wegens het overlijden van H. M. de koningin der Nederlanden.

— De jongste stormwinden hebben op den Theems aanmerkelijke schaden aangerigt; de te digt opeen liggende schepen, stoombooten en handelsvaartuigen werden met geweld tegen elkander geslingerd en bekwamen daardoor groote haverij. Ook is in den morgen van den 28sten te Portsmouth brand ontstaan, aan boord van een Oost-Indievaarder, de *Coloniste* genaamd, een vaartuig van 450 tonnen en geheel geladen. De equipagie heeft zich aan den wal gered, maar schip en lading zijn geheel verloren. De schade werd op 50,000 pond sterl. geschat.

— Op het aanstaande feestbanket in Guieldhall waren de vreemde gezanten genoodigd, maar niet hunne vrouwen, dewijl op hetzelve alleen de dames van het huis der koningin tegenwoordig mogen zijn. De overdrevenste sommen werden nog gegeven voor het bezetten van plaatsen op den dag van de intrede der koningin; aanzienlijke weddingschappen werden er aangegaan opzigtelijk het weder; een rijke lord had voor zijne meening, dat het op den dag van den intogt regenen zoude, 250 pond sterl. in de waagschaal gesteld.

LETTERKUNDIG BERIGT.

TEEKENBUNDEL *bevattende 42 voorbeelden in verschillende vakken der* Teekenkunde, *gedrukt en uitgegeven bij* H. J. BACKER *te* Dordrecht 1837.

Reeds lang had men, en met eenigen grond, geklaagd, dat men hier te lande, in het teekenen op steen, en het steendrukken, bij andere landen vergeleken, zeer achterlijk bleef. Het geringe debiet, dat de voorwerpen van oorspronkelijke Nederlandsche kunst ten deele viel, en de gretigheid waarmede die van vreemde kunstenaars werden ontvangen en genomen, was, zeer waarschijnlijk, mede oorzaak, waarom wij in dit vak van kunst en industrie, zoo achterlijk bleven. Bemoedigend was het echter, dat men in de laatste jaren, eene tamelijken vooruitgang mogt bespeuren, zoowel in [illegible], als in de andere voorstellingen van [illegible] bij dezen vooruitgang, onderscheidde de heer *H. S. Backer* te Dordrecht, zich zoo voordeelig, dat hij, nu een paar jaren geleden, gunstig mogt genoemd worden, in het verslag van den Heere Gouverneur van Zuid-Holland, over den toestand van dat gewest. Meermalen hadden wij redenen, om met de pogingen van dien ijverigen steendrukker, door de in waarde klimmende voortbrengselen zijner industrie zoo zeer gekenmerkt, te kunnen toejuichen. De portretten, de plaatjes in het *Leeskabinet*, de plans en kaarten in den *Militairen Spectator*, getuigen allen hoezeer hij er op uit was, om zoowel zijn penseel, als graveerstift, met meerder kracht, warmte en zuiverheid, op den steen te doen werken. De nu voor ons liggende voortbrengselen zijner pers, verdienen niet minder geroemd te worden, zoowel door de keus der voorbeelden, de smaakvolle teekeningen als derzelver lithographische uitvoering.

Deze bundel van voorbeelden in gewoon quarto formaat, is in vele opzigten, den meer eenigzins gevorderden leerling in de teekenkunst aan te bevelen; terwijl deze bundel tevens kan strekken als een fraai geschenk, bij gelegenheid, der aanstaande St. Nicolaas-, Kerstijd- en Nieuwjaars-geschenken.

Onder de 42 voorbeelden, zijn er 8, voorstellende de voornaamste grondbeginselen der perspectief en over de schaduwen, in het geheel 22 figuren bevattende. Hierbij is gevoegd een kort begrip der doorzigtkunde, in 6 bladzijden tekst, welke als eene voldoende leiddraad, bij dit voorname gedeelte der teekenkunst kan gebezigd worden. Voorts vier voorbeelden der bouworden waarvan de *Toskaansche* en de *Dorische*, om hare krachtige en warme uitvoering, den grootsten lof verdienen; vier fraaije studien van paarden, waaronder vooral het losse paardenhoofd verdient genoemd te worden; vier voorbeelden van boomrijk landschappen, onder welke wij het kunstpenceel van onzen verdienstelijken jeugdigen landschapschilder, *W. de Klerck*, hebben vermeend te erkennen; vier watergezigten, naar goede meesters; negen beelden in omtrek, waaronder proportiebeelden, *de Germanicus*, *Milo*, de *Zwaardvechter*, *Apollo*, *Castor en Pollux*, *Amor* en *Venus*, *Diana* en *Laocoon*. Deze mogen met lof vermeld worden, zijnde naar goede voorbeelden in Italiaanschen stijl geteekend. De vier vrouwenportretten, voorstellende Europa, Azia, Afrika en Amerika, zijn fiks uitgevoerd; de [illegible] overige studien zijn van gemengden aard.

Mogt de heer *Backer* door een ruim debiet worden uitgelokt, om op den ingeslagen weg voort te gaan, en op deze wijze de steendrukkunst, door nationale aanmoediging, weldra met de vreemde kunnen wedijveren, dan voorzeker zullen onze en veler wenschen voldaan worden. In het belang onzer nijverheid en in het belang onzer Nederlandsche kunstenaars, bevelen wij dan ook dezen bundel, aan onze kunstlievende lezers aan.

In een der jongste N°s. van het *Athenaum* vindt men eenige bijdragen tot de statistieke betreffende Oud-Nederland.

Daaruit blijkt, nagenoeg in overeenstemming met de van regeringswege opgemaakte berekeningen, dat in twee tijdruimten, zoowel namelijk van 1815 tot 1824 als van 1832 tot 1835, van de 1000 zielen 26 per jaar in het geheele koningrijk zijn gestorven, en in elke provincie afzonderlijk:

	1815-1824	1832-1835.
Noord-Braband	23	$24\frac{1}{2}$.
Gelderland	$22\frac{3}{4}$	21.
Noord-Holland	30	$34\frac{1}{4}$.
Zuid-Holland	30	$33\frac{1}{4}$.
Zeeland	36	$33\frac{1}{4}$.
Utrecht	$26\frac{1}{4}$	$28\frac{3}{4}$.
Vriesland	$20\frac{1}{4}$	$19\frac{3}{4}$.
Overijssijl	26	$23\frac{1}{4}$.
Groningen	$21\frac{3}{4}$	$20\frac{3}{4}$.
Drenthe	$26\frac{3}{4}$	20,

De provincie Vriesland vertoont in beide tijdruimten de gunstigste, in de eerste Zeeland, in de tweede die provincie met Zuid- en Noord-Holland gezamenlijk de ongunstigste resultaten.

Uit de opgaven over de gelijke tijdruimten ter berekening van den gemiddelden leeftijd in de provinciën van Oud-Nederland, blijkt, dat die leeftijd over het geheele rijk nagenoeg 20 jaren heeft beloopen; in elke provincie afzonderlijk, als volgt: Noord-Braband 21 jaren, Gelderland 23, Zuid-Holland $15\frac{1}{2}$, Noord-Holland $15\frac{1}{2}$, Zeeland $14\frac{1}{2}$, Utrecht 18, Vriesland 25, Overijssel $20\frac{1}{2}$, Groningen $23\frac{1}{2}$, Drenthe $21\frac{3}{4}$ jaren.

Een en ander doet de gevolgtrekking opmaken, dat Vriesland de gezondste, Zeeland de ziekelijkste provincie zij.

De vermeerdering der bevolking in verband beschouwende met de geboorten, en de verplaatsing van vreemdelingen, herwaarts in aanmerking nemende, zoo wordt een gemiddelde aanwas van bevolking over het rijk verkregen van 9 personen per 1000 zielen. Vriesland levert in dit opzigt de meest gunstige slotsom op, als zijnde de bevolking in deze provincie gedurende de vier jaren, die tot grondslag van deze berekening zijn gelegd (1832—1835) vermeerderd met $13\frac{3}{4}$ per duizend zielen; Noord-Holland bood de ongunstigste slotsom aan, als hebbende de bedoelde berekening aldaar $\frac{3}{4}$ per duizend zielen bedragen. In de overige gewesten aldus: Noord-Braband 9 per 1000 zielen; Gelderland $11\frac{1}{2}$; Zuid-Holland $5\frac{1}{4}$; Zeeland 9; Utrecht $10\frac{1}{4}$; Overijssel $7\frac{1}{4}$; Groningen $11\frac{1}{2}$; Drenthe $11\frac{3}{4}$.

Aannemende dat vreemdelingen altijd die plaatsen tot woning verkiezen, die hun de meeste bronnen van bestaan aanbieden, en aldus de bevolking vermeerderen, zoo zou men uit deze opgaven moeten besluiten, dat Vriesland thans het meest, en Noord-Holland het minst welvarend gewest des rijks zij; doch welligt zou hiervan, als men de bovendrijvende soort van werkzaamheden in de onderscheidene gewesten mede in aanmerking nam, wel iets zijn af te dingen. Intusschen blijft het opmerkelijk, dat de bevolking van Vriesland van 1815 tot 1835 met het aanzienlijk getal van 44,719 zielen is vermeerderd. Dit zoo voorgaande,

zal er de bevolking in 80 jaren verdubbeld zijn. Zij bedroeg in 1835 221,273 hoofden.

De bovengemelde opgaven worden besloten met eenen staat wegens de onwettige geboorten in het rijk, in 1835. Over het geheel, hebben er nagenoeg $55\frac{1}{2}$, onwettige per 1000 geboorten plaats gehad; en, in elke provincie afzonderlijk, als volgt: in Noord-Braband 80; Gelderland 38; Noord-Holland 53; Zuid-Holland 71; Zeeland $80\frac{1}{2}$; Utrecht $60\frac{1}{2}$; Vriesland $39\frac{1}{4}$; Overijssel $41\frac{1}{2}$; Groningen $65\frac{1}{2}$ en Drenthe $33\frac{1}{2}$. Hieruit zou blijken dat Zeeland het ongunstigste, Drenthe het gunstige resultaat nopens den staat der zedelijkheid zou geven; doch te regt wordt opgemerkt, dat deze uitslag voor alles behalve voor een *axioma* mag worden gehouden, vermits hiertoe de gemiddelde verhouding van onderscheidene jaren gevorderd wordt, en tevens nog ontbrekende grondslagen, als de belasting, die in onderscheidene provincien op het gedistilleerd geheven wordt, en de registers van gevonnisde misdadigen, in aanmerking dienen genomen te worden, om tot de oogenschijnlijke zekerheid in deezen te komen.

172ste Koninklijke Nederlandsche Loterij.

VIJFDE KLASSE.

15de Trekking.		16de Trekking.	
N°. 10887 een prijs van	1000 gld.	N°. 87 een prijs van	1000 gl.
» 10296 » » »	1000 »	» 5369 » » »	1000 »
		» 12520 » » prem.	2000 »

Ter Amsterdamsche beurs van gisteren (2 *November*) werden de volgende fondsen verhandeld: Ned. Werkelijke Schuld. $52\frac{7}{8}$ pCt; $53\frac{5}{16}$, dito 5 pCt. $101\frac{3}{4}$; Kansbill. $22\frac{5}{16}$; Amort. Syndik. $4\frac{1}{2}$ pCt. $93\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; Handelm. $161\frac{7}{8}$, $161\frac{1}{2}$; O. Indië 5 pCt. $99\frac{5}{8}$; Haarl. Spoorweg: 161, 160; Rotterd. dito 119, 120; Ardoins van 85 à $19\frac{1}{16}$; dito coupons $15\frac{7}{8}$, 15; dito Nov. 17; Colomb. $18\frac{1}{4}$.

Op zeer aannemelijke Voorwaarden
UIT DE HAND TE KOOP.

Eene voor tien Jaren nieuw uit den grond opgebouwde BUITENPLAATS, voorzien van tien groote, zo Boven als Beneden-Kamers, allen gestukadoord; waaronder eene van zes en veertig voeten lengte, en twee met Marmeren Schoorsteenen, ruime Kelders, Keuken met Pompen voor regen en welwater, voorts twee Zijdengels, bijzonder geschikt voor Stalling, Koets- en Mangelhuizen, alles met deelen onderschoten; ruime en in steen gebouwde Koepel aan den weg, fraai aangelegde Tuin, voorzien van Exquise Fruitboomen en Houtgewassen, groot te zamen, volgens Kadastrale meting, 1 Bunder, 24 Roeden, 30 Ellen, gelegen te *Oosterhout*, nabij het Klooster, Provincie *Noord-Braband*.

Nadere informatien te bekomen bij den Notaris Mr. *H. C. A. VAN WEEL*, aldaar.

. Bij A. KLOOTS, te *'s Gravenhage*, wordt uitgegeven en is bij de Uitgevers dezer Courant en verder alom te bekomen:

I. BETROEZEMING bij het overlijden van H. M. de Koningin der Nederlanden, door P. J. ANDRIESSEN. Prijs 25 Cents. Ten voordeele der Armen.

II. GODSDIENSTIGE OVERDENKINGEN *op iederen dag des jaars*, door T. VAN SPALL, *onder medewerking van eenige Godsdienstvrienden*. In maandelijksche afleveringen à 40 Cts.

Iets tot aanprijzing van dit Bybelsch Dagschrift te vermelden, mag overtollig gerekend worden, na dat onze Vaderlandsche Tijdschriften van hetzelve op de gunstigste wijs verslag hebben gedaan, terwijl het zich ook door onkostbaarheid bij ieder Christelijk Godsdienstig Huisgezin aanbeveelt, en aanvankelijk eenen bijzonder gunstigen bijval heeft mogen ondervinden.

. De Uitgever J. ZEEHUISEN, JUNIOR, te *Zwolle*, heeft heden uitgegeven en bij alle solide Boekhandelaren des Rijks verkrijgbaar gesteld:

I. De WOORDEN DES EEUWIGEN LEVENS, *aangewend tot stichting van Christenen uit den Beschaafden Stand*, naar het Hoogduitsch, door P. BOELES, Predikant te *Noorddijk*, met gegraveerden Titel en Vignet, door VAN SENUS, *f* 2,90.

Dit Werk is verdeeld in 20 Beschouwingen, als:

I. De Bijbel, het Boek zonder wedergade. II. de Christenen, bij het verschil der Godsdienstbegrippen. III. Iets uit het Boek der Natuur. IV. Het Huwelijk. V. De Liefde, een zegen voor de Huisgezinnen. VI. De Heilige Geboortenacht van Jezus. VII. De beschikking van Jezus aan het Kruis. VIII. Het donkere des Grafs, door het licht der Opstanding van Jezus bestraald. IX. De Hemelvaart van Jezus, en de scheiding des Christens van deze wereld. X. De onaangenaamheden en genoegens der herinnering. XI. De waarde der Vrouwelijke Bestemming. XII. De Avond. XIII. God zegent ook door lijden. XIV. De Oogst. XV. De Hoop is eene der verblijdendste gaven van God. XVI. Het Graf (eerste beschouwing). De donkere zijde des Grafs. XVII. Het Graf (tweede beschouwing). De heldere zijde des Grafs. XVIII. De troost des Geloofs voor het treurende Vader- en Moederhart. XIX. Gods vertroostende stem bij de Graven onzer Geliefden. XX. Wanneer eindigt de rouw des beminnenden Christens?

II. INLEIDING TOT DE OEFENINGEN, *het Eerste Leesboekje voorafgaande, overeenkomstig de drie Eerste Leestafels van den Heer* PRINSEN, 1ste Stukje, door eenen Kindervriend, $6\frac{1}{2}$ Ct.

III. IDEM, 2de Stukje, 4de en 5de Tafel, $7\frac{1}{2}$ Ct.

IV. IDEM, 3de — 6de en 7de — $7\frac{1}{2}$ Ct.

V. IDEM, 4de — 8ste en 9de — 10 Ct.

VI. OEFENINGEN, *of Eerste Vervolg op deze vier Leesboekjes*, 10 Ct.

VII. EERSTE LEESBOEKJE, *of Tweede Vervolg*, 10 Ct.

VIII. TWEEDE LEESBOEKJE, *of Derde Vervolg*, 10 Ct.

IX. VERTELLINGEN VOOR ZOETE KINDEREN, *of Vierde Vervolg*, 10 Ct.

X. IDEM, met gekleurde Platen, 45 Ct.

XI. VOORBEELDEN VAN WIJSHEID EN DEUGD, 1ste Stukje, een Leesboek voor de Hoogste Klasse, 20 Ct.

XII. IDEM, 2de Stukje, 20 Ct.

Dezelfde heeft in 1836 uitgegeven:

XIII. DE VERLOSSER *en enkele andere Gedichten*, door J. L. NIEPSTRASZ, JR., op ordinair Postpapier à *f* 1,30, IDEM op Velin à *f* 1,50.

XIV. J. A. UILKENS, HANDBOEK VAN VADERLANDSCHE LANDHUISHOUDKUNDE, *Tweede onveranderde Uitgave*, *f* 3,30.

Dit Werk bevat eene goudmijn voor den Land-, Edelman en Boer, en is gewis het beste Werk over het Vak van Landbouwkunde.

XV. G. H. ROGGEN, TIJDREKENKUNDIGE TAFELEN der Algem. Geschiedenis, 2de vermeerderde druk 50 Ct.

XVI. H. KROESE RAMAKER, LEESBOEKJE, volgens den Heer P. J. PRINSEN, 7de Stukje, $17\frac{1}{2}$ Ct.

Dit Stukje is bestemd om tusschen de beide hoogste Stukjes der Leesb. gebruikt te worden.

. Bij L. SCHIERBEEK, te *Leeuwarden*, is van de Pers gekomen en alom verzonden:

DE OUDE SERGEANT, *Het Leven en de Lotgevallen van* J. F. LOFFLER. Eene Bijdrage tot de Geschiedenis der Tijdgenooten, 1785—1836. Uit het Hoogduitsch door J. S. SPOELSTRA. Eerste Deel met Portret en Titelvignet à *f* 3,95.

Het 2de en laatste deel volgt deze maand.

Bij de Uitgevers dezer ziet het licht:

DE MILITAIRE SPECTATOR,
Tijdschrift voor het Nederlandsche Leger,

6de DEEL, N°. 4.

Inhoudende: I. Bladen uit het Dagboek van eenen Koninklijken Saksischen Officier, welke de Veldtogten van 1812 en 1813 in het 7de Fransche Legerkorps bijwoonde. II. Geschiedkundige nasporingen omtrent de uitvinding en eerste aanwending der Bajonet op het Schietgeweer, door den Kapitein Ingenieur J. G. W. MERKES. III. Een woord over de Uitvoering van het Koninklijk Besluit van 8 September 1835, door den Hoofdredacteur, J. C. VAN RIJNEVELD. IV. Verscheidenheden. V. Bijlagen, Laatste Benoemingen, Overplaatsingen en Veranderingen bij het Leger.

Bij bovengemelden is tevens verkrijgbaar:

I. ALMANACK DE GOTHA pour 1837 . . . . *f* 2,30.

II. ALMANAK VOOR HOLLANDSCHE BLIJGEESTIGEN, 1837 . . . . » 0,60.

III. Dictionnaire de l'Industrie manufacturière, Commerciale et Agricole, Ouvrage accompagné d'un grand nombre de figures intecialées dans le texte, tome 1 . . . . . » 7,20.

IV. Elémens de Physique expérimentale et de météorologie, par M. POUILLET, 1 vol. Avec *Atlas* . . . . . . » 8,—.

V. Esquisses Historiques, Physiologiques et Critiques et l'Armée Française, par AMBERT; *Lithographies et Vignettes sur Bois*, 2 vol. 8°. . . . . » 7,50

Te Breda, bij BROESE EN COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.